נעקרו אין א) נפגמו ונגממו לא בעינא מום רע וליכא אי הכי מום עובר נמי אלמה תנן ולא מן העור מום עובר סברא הוא השתא מיפרק לא פרקינן עלויה ב) משחט שחטינן עלויה א)דתניא 1ואם כל בהמה טמאה אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' אבבעלי מומין (א) ג) הכתוב מדבר אתה אומר בבעלי מומין שנפדו ד) הכתוב מדבר או אינו אלא בבהמה טמאה ממש כשהוא אומר ואם בבהמה הטמאה הרי בהמה טמאה אמור הא מה אני מקיים אשר לא יקריבו ממנה ה) הוי אומר זה בעלי מומין שנפדו יכול יפדו על מום עובר ת"ל אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' ו) מי שאינה קריבה כל עיקר יצתה זו שאינה קריבה היום אלא למחר איבעית אימא א"כ פסח ועור ז) למה לי: נסדקה אע"פ שלא חסרה: ת"ר הסדק כל שהוא הפגימה בין בידי אדם בין בידי שמים מכלל דסדק בידי שמים לא אלא ח) סדק ופגימה בין בידי שמים בין בידי אדם ב)וכמה שיעור פגימה בכדי שתחגור בה ציפורן: נקבה מלא וכו': ת"ר כמה נקיבת האוזן גמלא כרשינה ר' יוסי בר' יהודה אומר בכעדשה ואיזו היא ג)יבשה ט) דשאם תינקב ואינה מוציאה טיפת דם ר' יוסי בן המשולם אומר היבשה י) כדי שתהא נפרכת תנא קרובין דבריהן להיות שוין דבריהן דמאן אילימא דתנא קמא ור' יוסי בן המשולם טובא איכא אלא דתנא קמא ור' יוסי בר' יהודה יא) כעדשה אין בציר מכעדשה לא ורמינהי 2מרצע דאין לי אלא מרצע מנין לרבות הסול והסירה והמחט והמקדח והמכתב ת"ל 2ולקחת יב) כל דבר שנלקח ביד דברי ר' יוסי בר' יהודה רבי אומר מרצע זמה מרצע מיוחד של מתכת אף כל של מתכת וקתני סיפא א"ר יג) ה)יודן ברבי היה דורש כשהן רוצעין אין רוצעין אלא במילת וחכמים אומרים אין עבד עברי כהן נרצע מפני שנעשה בעל מום וא"ת במילת היו רוצעין היאך עבד יד) כהן נעשה בעל מום הא חאין רוצעין אלא בגובה של אוזן אמר רב חנא בר קטינא לא קשיא כאן לשחוט כאן לפסול מאי כרשינה אמר רב שרביא הינדא בעא מיניה רב הושעיא מרב הונא רבה כרשינה טו) הנכנסת ויוצאה או כרשינה העומדת אמר לו זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי דתנן1 השדרה והגולגולת שחסרו טז) כמה חסרון בשדרה ולא יהא מטמא באהל בש"א שתי חוליות וב"ה אומרים טחוליא אחת ובגולגולת ב"ש אומרים כמלא מקדח וב"ה אומרים כדי שינטל מן החי וימות ויתיב רב חסדא וקמיבעיא ליה כדי שינטל מן החי יז) (ג) וכמה א"ל רב תחליפא בר אבודימי הכי אמר שמואל כסלע ואיתמר רב ספרא אמר שמעתתא א"ל ורב שמואל בר יהודה אמר מתניתא יח) א"ל וסימניך1 תני רב שמואל בר יהודה וא"ל א"כ עשיתה דברי ב"ש ודברי ב"ה אחד דתנן ט) ימאור שלא נעשה בידי אדם שיעורו יט) מלא אגרוף גדול וזהו אגרופו של בן כ) אבטיח א"ר יוסי כוישנו כראש גדול של אדם לנעשה בידי אדם שיעורו כמלא מקדח גדול של לשכה שהוא כפונדיון של האיטלקי וכסלע נירונית וישנו כמלא

רש"י

מום רע. לא מיקרי אלא בגלוי שמנוולו: אי הכי. כא) דכל מום ריבויא הוא: השתא מיפרק לא פרקינן כב) עלייהו. פסולי המוקדשין: משחט כג) שחיטנה עלייהו. בכור בחוץ: כשהוא אומר. כד) פסוק אחר ואם בבהמה הטמאה ופדה בערכך: אם כן. ט)דבעל מום עובר נמי נפדין פסח ועור מאי אהני ליה דמשמע מומין קבועין ולא עוברין: בידי שמים. שנולד עמו: שתחגור. שמעכב בה צפורן אם בודקין כה) כבדיקת סכין: אלא דתנא קמא ור' יוסי. דכרשינה אינה גדולה מעדשה אלא מעט: הסול. קיסם שראשו חד שקורין ברוק"א: סירא. קוץ: מקדח. טריבל"א: מכתב. עט ברזל: אף כל של מתכת. ובפ"ק דקדושין (כא:) מפרש פלוגתייהו דרבי דריש כללי ופרטי ור' יוסי דריש ריבויי ומיעוטי: ברבי. אדם גדול: במילת. אליה כו): היאך הוא עושה בעל מום. הא הדר בריא: הא אין רוצעין. בגימותא. כז) הא ודאי אין רוצעין אלא בגובה של אוזן שהוא סחוס ומכל מקום קשיא דקתני הכא דמן הרציעה נעשה בעל מום וקאמר רבי יוסי ברבי יהודה דרציעה ישנה במחט דלא הוי כעדשה: כח) כאן לשחוט כאן לפסול. יש מומין הרבה בבכור שפוסלים אותו ליקרב על גבי מזבח ואין מכשירין אותו לישחט כדתנן) כט) אלו שאין שוחטין עליהן לא במקדש ולא במדינה כו' ל): הינדא. בלשון זה היו מכירין ובלשון לע"ז וי"א: כרשינה. העומד בנקב בדוחק ואע"פ שאינה נכנסת לא) (עמו) ויוצאת בו הוי מום או דלמא לא הוי מום עד שיהא הנקב רחב שכרשינה תהא נכנסת ויוצאת בו: כיוצא בה שמעתי. מסיפא נפקא לן דקאמר מקדח ומיסתמו שניהם דהייתו נכנס ויוצא: השדרה והגולגולת. שלימין מטמאין באהל ושאר עצמות אין מטמאין באהל לב) וכמה יחסרו ולא יטמאו: ה"ג ויתיב רב חסדא וקמיבעיא (ג) ליה ואיתמר רב ספרא אמר שמעתא א"ל רב תחליפא לרב חסדא דהכי אתנייה שמואל: וסימניך. שלא תטעה מי אמר שמעתא ומי לג) מתניתא תני רב יהודה בר שמואל(ז) דאשכחן מקומות הרבה בש"ס דאיירי רב שמואל בר יהודה בל' מתניתא תני רב שמואל בר יהודה במסכת ע"ז לד) רפואות דאין מעמידין (דף כח:): וא"ל. רב חסדא לרב תחליפא: אם כן. דבית הלל כסלע אמר עשית ב"ש וב"ה אחד: מאור. חלון שלא נעשה בידי אדם שנפל הכותל מאליו מעט בין בית לבית: שיעורו. להביא טומאה מבית זה לבית זה: כמלא אגרוף גדול. דכיון דלא נעשה בידי אדם בציר מהכי לא חשיב: בן לה) אבטיח. שם האיש בעל בשר: וישנו. לאותו אגרוף: של לשכה. שמונח בלשכה לקדוח לו) את הצריך לבדק הבית: כפונדיון האיטלקי וכסלע נירונית. כלומר לזה ולזה דומה: וישנו. לאותו סלע ולאותו פונדיון:

כמלא

תוספות

נעקרו אין נפגמו ונגממו לא. הוי מצי לאתויי מההיא דלקמן דקא חשיב בהדיא גבי ואלו שאין שוחטין עליהן לא במקדש ולא במדינה חוטין הפנימיות שנפגמו ונגממו אלא ניחא לאתויי מדיוקא דרישא דמוכח דלא"ג דבחיצוניות הוי מום שבגלוי בפנימיות לא הוי מום:

השתא מיפרק לא פרקינן עלוי' כו'. וא"ת להאי שנוייא קמא דנפיק מום עובר מק"ו פסח ועור מאי אהני ליה וי"ל דקסבר השתא דאי לא כתיב פסח ועור לז) לקמרבינן מכל מום רע מום עובר והוה אמינא דאתא לאפוקי מק"ו ולא לח) ממעטינן נמי ממום רע מומין שבסתר: לרבות כל דבר שנלקח ביד. בפרק קמא דקדושין (דף כא:) מפרש משום דדריש ריבויי ומיעוטי ולקחת ריבה מרצע מיעט ונתת באזנו חזר וריבה מאי רבי רבי כל מילי מאי מיעט מיעט סם ותימה דמולקחת מרבינן כל דבר הנלקח ביד ואם סם לא מקרי נלקח ביד למה לי ריבה ומיעט וריבה מלשון ולקחת לחוד לא מתרבי אלא דבר הנלקח ביד וי"ל דמלשון ולקחת לא דריש אלא הכי קאמר לרבות כל דבר הנלקח ביד משום דדרשינן ריבויי ומיעוטי: כאן לשחוט כאן לפסול. ס)מדפסיל כהן משמע דהוי מום דאורייתא ושמא האי דאין שוחטין משום דאין ניכר יפה וגזרינן אטו מומין שבסתר אי נמי האי דמפסיל כהן משום דאינו שוה בזרעו של אהרן א"נ מום עובר הוא ובעינן שלא יפסל אפילו לפי שעה משום דכתיב [ושב] אל משפחתו דדרשי' בקדושין (שם) ע)למותר שבמשפחתו: כדי שינטל מן החי וימות. וכמלא מקדח פ)וימות לב"ש לט) כדקאמר בפ"ק דעירובין (דף ז.) וכן לטרפה ומשמע דאתרוייהו קאי אשדרה ואגולגולת מ) אלא ב"ה אתו למימר דשיעורו מא) כמלא מקדח הוי טפי מכדי שינטל מן החי וימות לדידהו ורבינו תם נמי דמפרש דלא קאי וכן לטרפה אגולגולת מדלא פריך בריש אלו טריפות (חולין דף מב:) והאיכא (ד) צ)כמה חסרון בגולגולת כדפריך מחסרון בשדרה משום דבנקיבת הקרום הוי טריפה בלא חסרון והא דקרי בעירובין (דף ז.) שדרה וגולגולת תרי חומרי דסתרי אהדדי משום דהוו פליגי גבי טריפות דאדם דאית ליה מזלא ואית ליה טפי חיות ולא מיטרף בנקיבת קרום בלא חסרון עמו מ"מ לפירושו נמי צ"ל כן כמו שפירשנו דבשיעורא דב"ש מב] ימות (לב"ש) כמו לב"ה בשיעורא דידהו ומיהו מה שמדקדק ר"ת מדלא פריך בריש אלו טריפות (חולין דף מב:) מחסרון דגולגולת לאו פירכא הוא דמלינן למימר דטריפות של חסרון לא הוי אלא משום דסופו של קרום לינקב כמו ריאה דדמיא לדיותא ולכוחלא (שם מו:) ועוד קשה ק)לפי שמחלק בין (ה) דאדם לטרפות דבהמות דבריש אלו טריפות (שם מג.) מדמי להו דפריך להו מאיוב מג] ישפוך לארץ מררתי ועדיין איוב קיים ומיהו הוה יכול ר"ת לפרש דלא מטעם מזלא חשיב טריפה בבהמה טפי מאדם אלא כגון דניקב קרום של מוח העליון ולא התחתון ובבהמה קרום התחתון רך ואין מגין על המוח אבל באדם מד] התחתון קשה ומגין משום הכי בעי חסרון עם נקיבת העליון אבל בדבר מה] שאין בזה וכזה אין לחלק ביניהם כלל:

צריך

עין משפט
נר מצוה

ב א מיי' פ"א מהלכות איסורי מזבח הלכה י ופ"ה מהל' ערכין הלכה יא:
ג ב מיי' פ"ז מהלכות ביאת מקדש הלכה ג טור י"ד סימן שט:
ד ג ד מיי' שם הלכה ג טור שם:
ה טור שם]:
ה ו מיי' פ"ג מהלכות עבדים הלכה ט:
ו ז מיי' שם הלכה ח:
ח מיי' שם הלכה טו]:
ז כ מיי' פי"ג מהלכות טומאת מת הלכה ג [ופ"ב הלכה ח]:
ח י ב מיי' שם פ"ד הלכה כ:
ט ל מיי' שם הלכה א:

◆

שיטה מקובצת

א] אין אבל נפגמו או נגממו לא בעינן מום: ב] עילויה מישחט שחטינא: ג] מומין שנפדו הכתוב: ד] תיי' הכתוב מדבר נמדן: ה] ממנה קרבן לה' הוי: ו] תיי' מי נמחק: ז] ועור מאי אהני תיי' למה לי נמחק: ח] אלא הכי קתני הסדק כל שהוא והסדק והפגימה בין: ט] יבישה כשתנקב ואינה: י] יבישה עד שתהא נפרכת תנא וקרובין דבריהן: יא] יהודה וסבר רבי יוסי בר יהודה: יב] ולקחת לרבות כל: יג] א"ר רבי אליעזר יודן: יד] עבד עבד כהן: טו] כרשינה העומדת או כרשינה הנכנסת ויוצאה אמר לו: טז] שחסרו וכמה תהא חסרון בשדה בש"א ותני ולא יהא מטמא באהל נמחק: יז] החי וימות: כמה א"ל בר אבודימי הכי יח] מתניתא גליון פי' הכי תנא שמואל כסלע כן מצאתי בס' ישן: יט] שיעורו כמלא אגרוף: כ] בן בטיח אמר רי"י כו' אדם ישנו: שה בידי אדם שיעורו: כא] זכי פ"א דסום רע וריבוי הוא: כב] פרקינן עליה: כג] שחטינן עליה: כד] אומר בפס' אחר: כה] בודקין אותו כבדי' חז: כו] אליה: הפ"ד ומה"ד שנעשה בעל כרתוב ושב אל משפ' והו כמו שנכנס שלם יצא שלם וזה בעל מום הוא ופסול לעבו' כדאמרי' בפ"ק דקדושין הס"ד: ומה"ד היאך הוא נעשה בעל: כז] בניתוהא כלומר: כח]: גרסי': לשחוט את הבכור בחוץ עד דאיכא כעדשה שיש מומין הרבה כאן נמחק: כט] התנן דאלו: ל] כו' לפסלו מעל המזבח ואין מכשירין אותו לשחוט: לא] חיבת עמו נמחק: לב] באהל עד שיהא בהן רוב: כן אי רוב מנין או רובא בנין: לג] ומי אמר מתני תני רב שמואל בר יהודה: לד] לא גרסי' רפואות בפ"ק דיומא תנא רב שמואל בר יהודה קפיה: לה] בן בטיח שם: לו] לקדוח: לו] יזח בו את: לח] ולא הוה מתמעטין מום: לט] מדקאמר בפ"ק: מ] וא לגולה מקדמת הכי הוי תימה: דרבותא אבדוק(?) כגון שדרה וגלגלת: מא] דשיעורא דמלא מקדח: מב] דב"ש מיית לב"ש: מג] כ מיוב ישפוך: מד] באדם קרום התחתון: מה] בדבר ששוה בזה:

◆

רבינו גרשום

בעינא דמיתחזי מום רע וליכא כלומר היינו מיגווא אי לא נעקרו ממש לא הוי מום רע דלא יתחזי: אי הכי מום עובר. דיתחזי ליהוי מום רע ולישחט עליה אלמה תנן ולא מן העור כו': מום עובר סברא הוא. השתא מיפרק לא פרקינן עליה על מום עובר משחט שחטינן: ואם כל בהמה טמאה. אשר לא יקריבו ממנה קרבן לה' והעמיד את הבהמה לפני הכהן: בבעלי מומין שנפדו. בגמרא [illegible] איבעית אימא א"כ [illegible] פסח ועור: נסדקה. [illegible] בבהמה [illegible]

מסורת הש"ס

א) [מנחות קא. תמורה לב:], ב) [חולין יח.], ג) חולין מו:, ד) שבועות ד: קדושין כא: לקמן מא., ה) [קדושין כא: ע"ש], ו) חולין מב: עירובין ז. אהלות פ"ב מ"ג, ז) [ע"ז כח:], ח) כלים פי"ז מי"ב, ט) נ"א דעל מום עובר נמי נשחט פסח כו' רש"ל, י) [לקמן מא.], כ) גפ"א: רב שמואל בר יהודה, ל) עיין רש"א וב"ק, מ) נ"א ולא"מ מדפסיל כו' רש"ל, נ) נ"א לתוספתא רש"ל, ס) צ"ל נמי מיית לב"ש רש"ל, ע) נ"א נמי רש"ל, פ) נ"א לפירושו שמחלק רש"ל, צ) [ועי' תוס' זבחים קטו. ד"ה וידלמא גם ומה שכתבתי שם].

◆

תורה אור השלם

1. וְאִם כָּל בְּהֵמָה טְמֵאָה אֲשֶׁר לֹא יַקְרִיבוּ מִמֶּנָּה קָרְבָּן לַיְיָ וְהֶעֱמִיד אֶת הַבְּהֵמָה לִפְנֵי הַכֹּהֵן: ויקרא כז יא
2. וְלָקַחְתָּ אֶת הַמַּרְצֵעַ וְנָתַתָּה בְאָזְנוֹ וּבַדֶּלֶת וְהָיָה לְךָ עֶבֶד עוֹלָם וְאַף לַאֲמָתְךָ תַּעֲשֶׂה כֵּן: דברים טו יז

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא יקריבו ממנה קרבן לה' בבעלי מומין שנפדו הכתוב מדבר: (ב) שם וקמיבעיא ליה כדי שינטל מן החי וימות בכמה וא"ל רב תחליפא: (ג) רש"י ד"ה ה"ג וכו' וקמיבעיא ליה הס"ד ואח"כ מ"ה וא"ל רב תחליפא וכו' שמואל הס"ד ואח"כ מ"ה ואיתמר רב ספרא אמר שמעתא הס"ד ואח"כ מ"ה וסימניך וכו' במסכת ע"ז בבי רפואות: (ד) תוס' ד"ה כדי שינטל וכו' והאיכא חסרון כל"ל ותיבת כמה נמחק: (ה) בא"ד שמחלק בין טריפות דאדם:

◆

לעזי רש"י

ברוק"א. שפוד, קנה-עץ כחודד.
טריבל"א [טרידר"א]. מקדח.
ויצ"א. בקיה.

◆

מוסף רש"י

בבהמה טמאה ממש. כגון סוס וגמל וחמור (מנחות קא.). כשהוא אומר. לאחר מכאן פסוק אחר ואם בבהמה הטמאה ופדה וגו' (שם). יבשה כדי שתהא נפרכת. ולאפ"ש שאין מוציאה דם אין זו יבשה עד שתהא כל כך יבשה נפרכת בצפורן (חולין קכא:). הסול. מחט של עץ (שבועות ד:). והמקדח. טרידי"ל (קידושין כא:). והמכתב. גרפי"ף שחוקקין בפנקסאות (שם). [illegible] (שבועות ד:). ברבי. במילת. אליה של אוזן [illegible] (קידושין שם). וחכמים אומרים אין עבד עברי כהן [illegible] נרצע מפני שנעשה בעל מום [illegible] ולא איתי [illegible] היאך הוא נעשה בעל מום [illegible] כמה חסרון [illegible] בשדרה [illegible]

◆

רבינו גרשום (המשך)

מתניתא דמסכתה [illegible] רב שמואל בר יהודה [illegible] הוי [illegible] כדקאמרה [illegible] ב"ש וב"ה אחד דתנן מאור שלא נעשה בידי אדם [illegible] טומאה [illegible] אבן שנקובה מאליה שיעורו של אותו נקב אם הוא כמו אגרוף גדול מביא את הטומאה

רוצעין אלא בגובה של האוזן במקום [illegible] ר' יוסי אפי' מחט לרציעה ובהכי הוי בעל מום (עבד עבדי) [illegible] כאן אלמא דבנקב בציר מכעדשה לא [illegible] כאן לשחוט. עליו הבכור אינו נשחט אלא על נקב כעדשה: כאן לפסול להקרבה אפי' בנקב במחט הרי פסול: הינדא: כרשינה העומדת ברוחק בנקב או נכנסת ויוצאה בריוח: כמה חסרון בשדרה [illegible] כלומר מיפרא הא דשמואל: וסימניך לגירסא דרב יהודה אמר

מבית לבית ומיטמאין אדם וכלים שבבית אחר. ואם המאור הוא פחות מיכן חוצץ בפני הטומאה: אגרופו של בן אבטיח של רבן יוחנן בן זכאי שהיה איש גדול ביותר: וישנו. שיעור של אותו אגרוף כראש גדול: ומאור שנעשה בידי אדם שנקב שיעורו אם הוא כמלא מקדח גדול של לשכה כמקדח גדול שבלשכה מביא את הטומאה וכיון שעשוי בידי אדם במתכוין סגי בבציר שיעורא אלמא דמקדח נמי הוי כסלע א"כ מה בין ב"ש וב"ה בגלגלת:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones

Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com